

ESTETISK UTVALG

ÅRSRAPPORT

Høsten 2011/Våren 2012

Mandat, sammensetning og midler

Estetisk utvalg ved Universitetet i Bergen har vært i virksomhet siden august 2010 og fikk sitt mandat av Universitetsstyret 8. april 2010 (jfr. Sak nr. 20 10/3907). Utvalget er en sammenslåing av to tidligere utvalg, Utvalg for kunstnerisk utsmykking og Hageutvalget. Mandatet omfatter følgende hovedelementer:

Kunstnerisk utsmykning av Universitetet i Bergen, både innvendig og utvendig.

Sikkerhet og vedlikehold av kunst og utsmykninger.

Rådgivende funksjon og tilsyn med at universitetets lokaler og utearealer fremstår på en representativ og ryddig måte.

Informasjon og formidling av kunst og hageanlegg i Universitetets eie.

Kultur- og kirkedepartementet vedtok 29. januar 2009 retningslinjer for utsmykning og forvaltning av kunst i statlige bygg. KORO (Kunst i offentlige rom) ivaretar statens eiendomsrett og plikter knyttet til forvaltningen sentralt. Estetisk utvalg har ansvar for forvaltningen på lokalt nivå, dvs. ved UiB. Dette gjelder ikke bare kravet om høy kunstfaglig kvalitet, men også regler for tilsyn, vedlikehold og sikkerhet.

UiB har som overordnet mål å tilby forskning og utdanning på høyt internasjonalt nivå (*Strategi 2011-2015. Universitetet i Bergen*). Estetisk utvalg vil bidra til å synliggjøre disse ambisjonene ved å arbeide for høy estetisk kvalitet på kunst og utsmykning, i ute- og innemiljøer.

Utvalget har høsten 2011/våren 2012 bestått av 5 representanter fra UiB:

Siri Meyer, professor i kunsthistorie, leder

Even Berge, direktør for EIA

Lise Gundersen, fakultetsdirektør

Bente Milch, førstekonsulent

Per-Harald Salvesen, førsteamanuensis, Universitetsmuseet

Hilde Angel Danielsen, kunstner, styreleder for Hordaland Kunstsenter

Grete Riis, rådgiver, Bergen kommune

Ingrid Erstad og Mathias Ulrik Brazt-Queseth, studentrepresentanter

De to studentene er gjenoppnevnt for en ny ettårsperiode fra 31.7 2012.

Fra 1. januar 2012 har utvalgets leder vært engasjert som kunstfaglig forvalter i 50% stilling. Som kunstfaglig forvalter rapporterer hun direkte til EIA. Denne organiseringen gjør det mulig å knytte arbeidet med å heve den estetiske kvaliteten tettere til arbeidet med bygningsmassen og utemiljøer. Det åpner også opp for å etablere nye rutiner og forvaltningspraksiser når det gjelder nyanskaffelser og vedlikehold av kunstsamlingen.

Bevilgningen til Estetisk utvalg har vært den samme i 2011 og 2012: kr. 500.000 pluss et tilskudd på kr. 41.000 fra Universitetsfondet. I tildelingen for 2012 er kr. 100.000 øremerket vedlikehold. Bevilgningen administreres fra og med våren 2012 av EIA.

Utvalget har hatt fire møter. Tre av møtene var knyttet til befaringer, på Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, Det juridiske fakultet og Det psykologisk fakultet. På disse befaringene har vi blitt kjent med behov og ønsker i de ulike fagmiljøene. Vi høster også erfaringer som kan brukes til å fortolke mandatet og finne de best egnede samarbeidsformer med lokal ledelse.

Kunstnerisk utsmykning

Hva hører hjemme i kunstsamlingen?

UiB er en stor organisasjon, og eier hele 90 bygninger. Disse byggene er innredet og utsmykket på forskjellig vis og med varierende kvalitet. Bare verker og utsmykning med høy kunstnerisk kvalitet kvalifiserer til å inngå i universitetets kunstsamling. Den rommer rundt 500 objekter. Ved flyttinger og ombygginger ønsker enhetene gjerne at noen skal ta ansvar for

gamle bilder og annet som i løpet av årene har blitt hengt opp på veggene. På bakgrunn av dette har utvalget drøftet hvilke kriterier skal legges til grunn når man vurderer hvorvidt en gjenstand skal innlemmes i kunstsamlingen eller ikke. Følgende retningslinjer er fastsatt:

Verket eller utsmykningen må ha høy kunstnerisk kvalitet.

Verket eller utsmykningen skal være laget av profesjonelle kunstnere.

Verket eller utsmykningen har gjerne en sentral funksjon i utformingen av fellesarealer ute eller inne (vestibyler, trappehus, kantiner, hager, atrier, etc.).

Bare verk og utsmykninger som inngår i samlingen har krav på kunstfaglig forvaltning. Dette innebærer at UiB forplikter seg til:

- å registrere verkene/gjenstandene
- å sørge for at de stilles ut på en tilfredsstillende måte
- å sørge for vedlikehold
- å sørge for evt. konservering/restaurering
- å være behjelpelig ved forespørslar om utlån
- å sørge for lagring ved flytting o.l.
- å betale BONO-avgift ved publisering

Retningslinjer for donasjoner

Utvalget har vedtatt retningslinjer for hvordan tilbud om kunstgaver skal behandles:

Kunstverk/monumenter som ønskes plassert i fellesarealer ved Universitetet i Bergen skal fremlegges for Estetisk utvalg til vurdering. Dette gjelder også gaver, enten det er ferdig utførte kunstverk eller kunstverk som ønskes produsert og oppført.

Estetisk utvalg skal gi en vurdering av hvorvidt gaven bør mottas eller ikke. Kunstnerisk kvalitet tillegges stor vekt. Det skal tas hensyn til om kunstgaven er egnet for plassering på Universitetet i Bergen med tanke på en helhetlig utvikling av det estetiske miljøet. Forslaget skal også forelegges brukermiljøet, der kunstverket er tenkt plassert. Det bør vurderes om gaven vil medføre omfattende drifts- og vedlikeholdskostnader.

En giver kan foreslå en eller flere alternative plasseringer for kunstgaven, men kan ikke sette som betingelse en spesifikk plassering. Giver kan heller ikke sette som krav at kunstverket skal ha samme plassering for all framtid.

Når Universitetet i Bergen mottar kunstgaver skal det utarbeides en kontrakt mellom giver og mottaker om hvem skal betale kostnadene med produksjon, fundamentering, montering, frakt, o.l. I kontrakten skal det spesifiseres under hvilke vilkår giveren kan få låne verket med tanke på nye visninger.

Utarbeidelse av kontrakter skjer i dialog med EIA.

Nye verk og utsmykninger

UiB har fått flere nye verk og utsmykninger i året som gikk:

Det historisk-filosofiske fakultet (inngangspartiet og atriet i HF-bygget):

Historisk tid av Torill Johannessen og *The living are governed by the dead* av Marius Engh.

Begge er produsert og finansiert av KORO. Avduket den 12. august.

Det odontologiske fakultet (inngangsparti, bibliotek og ventarealer i nybygget):

PURIFICATION av Anna Sigmond Gudmundsdottir, *CANDY* av Hanne Heuch og *BLOB 1-2-3* av Marte Johnsen. Alle er produsert og finansiert av KORO. Avduket 15. august. Ida Falck Øien har laget klær til de ansatte.

SV-fakultet (utendørs trappehus, biblioteksbygget):

Maleri av den argentinske kunstneren Jaz, påført veggen 24. mai 2012. Produsert og finansiert av Bergen kommune som del av deres gatekunstplan. Dersom UiB ønsker det, vil verket bli permanent.

Planlagte kunstprosjekter

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet:

Samarbeidsprosjekt mellom Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet og Kunsthøgskolen i Bergen. Forskere og studenter fra begge institusjoner møtes med tanke på å utvikle kunstprosjekter med basis i kunnskap om matematisk og naturvitenskapelig forskning. Kunsthøgskolen bidrar med masterstudenter og fire professorer, Kari Dyrdal, Gerd Tinglum, Mette L'Orange og Eamon O'Kane. Estetisk utvalg støtter prosjektet med kr. 100.000. Pengene går til et seminar, en konkurranse med premiering av de beste forslagene til utsmykning, samt tilskudd til materialkostnader. Ingri Erstad vil delta i det faglige seminaret, mens utvalgets leder vil følge hele prosessen. Det skal inngås en formell avtale om samarbeidet mellom Kunsthøgskolen og UiB. For UiB signerer EIA ved direktøren. Når arbeidet er over, vil Kunsthøgskolen lage en egen evaluering. Siri Meyer vil gjøre det samme for UiB. Målet er å høste erfaringer for hvordan UiB kan samarbeide med eksterne kunstinstitusjoner.

Det psykologiske fakultet:

Kantinen er under ombygging og skal være ferdig i august 2012. Utvalget vil sørge for produksjon og finansiering av ny utsmykning. Kr. 100.000 stilles til disposisjon for prosjektet i 2012.

Avslåtte søknader/henvendelser

To forslag til ny kunst har blitt avslått: en temporær utstilling av «flaggkunst» og et forslag til et monument over John Lund på John Lunds plass.

Sikkerhet og vedlikehold av kunst og utsmykninger

UiB har store utfordringer når det gjelder vedlikehold av kunst. Vedlikehold av skulpturer krever ofte faglig kompetanse som UiB ikke disponerer. I slike tilfeller må det engasjeres fagfolk utenfra. I inneværende år har vedlikehold av utendørsskulpturer hatt høyt prioritet. Vi støtter oss her på Anne Kristin Vangens *Tilstandsrapport, utendørsskulpturer ved Universitetet i Bergen* fra 2011. Skulptøren Olav Orud har satt i stand *Anax Imperator*, som er sterkt skadet. Arnold Haukelands skulptur (utkast til sjøfartsmonument i Stavanger) ble rengjort våren 2012. Toril Johannessens *Historisk tid* ble oljet og overhalt i august. Ragnhild Butenschøns skulptur *Gutt med ørn* blir restaurert og flyttet fra det gamle til det nye Odontologi-bygget i løpet av høsten, et arbeid som bekostes av Tannlegeforeningen.

Rådgivende funksjon og tilsyn med at universitetets lokaler og utearealer fremstår på en representativ og ryddig måte.

Under befaringene på de ulike fakultetene har utvalget gitt tilbakemeldinger til lokal ledelse om behov for utbedringer/anbefalinger.

Estetisk utvalgt ved Per-Harald Salvesen har gitt Parkseksjonen råd når det gjelder beplantningen i nye uteområder bak HF-bygget og Fastings Minde.

Estetisk utvalg ved Siri Meyer har vært en drivkraft i arbeidet med å få nye benker til utearealet ved HF-bygget. Disse benkene er en gave fra Det Nyttige Selskab, og overrekkelsen ble markert sammen med ferdigstillingen av uteområdet ved et arrangement den 21. mars 2012.

Humanistisk studentutvalg har initiert et prosjekt hvor studentene skal bidra med fotografier til utsmykning av Sydneshaugen skole. Estetisk utvalg støtter prosjektet med kr. 10.000 og bidrar med kunstfaglig ekspertise (Ingri Erstad og Siri Meyer) i valget av hvilke bilder som skal henges opp.

Else Christie Kiellands tre store malerier i HF-bygget har fått ny belysning med museumsfaglig standard.

Informasjon og formidling av kunst og hageanlegg

Estetisk utvalg driver informasjon og formidling gjennom sin hjemmeside, www.uib.no/kunst
Utvalgets leder er redaktør og bildene tas av fotograf Alf Andresen.

Utfordringer i året som kommer:

Kunst som tas ned av veggene har hittil vært lagret lokalt, og under forhold som ikke er konserveringsfaglig forsvarlige. I de siste årene har antall verk av dette slaget økt kraftig, på grunn av mange oppbygninger og nybygg. Høsten 2012 skal denne kunsten flyttes inn i et magasin i kjelleretasjen på Dragefjellet skole. Det er allerede opparbeidet som magasin av Universitetsmuseet og har et passende inneklima. For at magasinet skal være tilpasset bildende kunst, må det kjøpes inn noen løse vegger på skinner.

UiB har et etterslep når det gjelder restaurering. Særlig prekært er tilstanden for Olav Ansgar Larssens veggmaleri på Det psykologiske fakultet, fire store malerier av Bjarne Lund på Sandviken psykiatriske sykehus og skulpturen *Leda med svanen* av Per Ung i Muséhagen.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultetet skal bygge om deler av Realfagbygget til et nytt læringscenter. Estetisk utvalg/EIA søker KORO om ny kunst.

Det juridiske fakultet ønsker å vie Borggården til Magnus Lagabøter i forbindelse med at auditoriet med vinduer mot gården skal innredes til en gammel rettssal. Som et ledd i disse planene har Estetisk utvalg fulgt fakultetets ønske om å fjerne skulpturen *KU*, som ikke eies av UiB. Dette er gjort i samarbeid med kunstneren. Estetisk utvalg har signalisert at vi skal se nærmere på hvordan Det juridiske fakultet kan få realisert planene om en indre gård til minne om Magnus Lagabøter.

Matematisk institutt har et lite tiltalende inngangsparti. Estetisk utvalg ved Hilde A. Danielsen og Siri Meyer har vært på befaring. Vi vil følge opp og undersøke mulighetene for en oppgradering.

Mange av universitetets bygninger er under ombygging/oppgradering. I denne prosessen blir gammel kunst tatt ned, og nye interiører skaper et behov for ny utsmykning. Dette er en viktig oppgave for Estetisk utvalg.